

การปรับตัวของนักกายภาพบำบัดในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Work Adjustments of Physiotherapists in the Situation of the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic

วรัญญู ongsara, ธเนศพล คล้ายแขก, ณัฐชฎา พิมพาภรณ์ และปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร พิบูลแถว

Waranyoo Ongsara, Thanetphon Khlaikhaek, Natchada Pimpaporn

and Pinkanok Wongpinetch Phiboonthaew

สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
Industrial and Organizational Psychology, King Mongkut's University of Technology
North Bangkok, Thailand

E-mail : waranyoo.o@email.kmutnb.ac.th

Date Received : 29 December 2023 Date Revised : 29 February 2024

Date Accepted : 29 February 2024 Date Published online : 27 March 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความหมายของการปรับตัวในการทำงานของนักกายภาพบำบัด 2) เพื่อศึกษากระบวนการปรับตัวในการทำงานของนักกายภาพบำบัด 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในการทำงานของนักกายภาพบำบัด 4) เพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปรับตัวในการทำงานของนักกายภาพบำบัด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักกายภาพบำบัดที่ทำงานในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การปรับตัวในการทำงาน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานบางอย่างให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมมากขึ้น 2) กระบวนการของการปรับตัวในการทำงาน โดยสามารถแบ่งออกได้ 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนการปฏิบัติงาน ขณะปฏิบัติงาน และหลังการปฏิบัติงาน 3) ปัจจัยสนับสนุน (ด้านองค์การ) องค์การได้ส่งเสริมปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนนักกายภาพบำบัดให้เกิดการปรับตัวในช่วงการแพร่ระบาดของโรค (ด้านบุคคล) นักกายภาพบำบัดต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ดังกล่าว ปัจจัยอุปสรรค (ด้านองค์การ) นักกายภาพบำบัดต้องเผชิญกับอุปสรรคจากองค์การมากมาย ในด้านการทำงานและด้านจิตใจ (ด้านบุคคล) นักกายภาพบำบัดต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการสัมผัสเชื้อจากการทำงาน 4) ผลทางบวก (ด้านองค์การ)

มาตรการการเฝ้าระวังโควิดของทางสถานพยาบาล ทำให้เกิดการกระตุ้นให้บุคลากรทำงานแบบรักษามาตรฐานการให้บริการของคลินิกให้ดีมาก (ด้านบุคคล) มีความเครียดน้อยลง รู้สึกมีความสุขสบายใจในการทำงานมากขึ้น ผลทางลบ (ด้านองค์กร) ความไม่แน่นอนของรายได้ทั้งต่อสถานพยาบาล (ด้านบุคคล) มีความกังวล มีความกลัวที่จะติดเชื้อ

คำสำคัญ: การปรับตัวในการทำงาน นักกายภาพบำบัด โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การแพร่ระบาด

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the meaning of work adjustment for physiotherapists; 2) to study the process of work adjustment for physiotherapists; 3) to study factors related to work adjustment for physiotherapists; 4) to study the results of work adjustment for physiotherapists. Group of key informants of 20 physiotherapists working in Bangkok province. Random sampling using a non-probability method. Qualitative research. The research instrument was a semi-structured interview. Data were collected through interviews and analyzed by content analysis.

The results showed that 1) Work adjustment means changing some working patterns to be more suitable for the environment. 2) The process of work adjustment can be divided into three phases: before work, working, and after work. 3) Supporting factors: (organizational) organizations has promoted factors that help support physiotherapists to adapt during the pandemic. (personal) physiotherapists must adapt to the situations. Obstacle factors (organizational) physiotherapists face organizational and psychological obstacles. (personal) physiotherapists faced the risk of infection from work. 4) Positive outcome: (organizational) COVID-19 surveillance measures at the hospital stimulated staff to work to maintain the high standards of clinic services. (personal) Stress decreased, felt more comfortable coming to work. Negative effects (organizational): Uncertain income for both hospitals. (personal) Concerned, afraid of infection among individual.

Keyword: Work adjustment, Physiotherapists, Coronavirus disease 2019, Pandemic.

บทนำ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นภาวะวิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนจำนวนมาก ทำให้เกิดอาการป่วย หรืออาจถึงขั้นเสียชีวิต ก่อให้เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ ตามมาด้วยผลลัพธ์ด้านลบมากมาย นอกจากการใช้ชีวิตทั่วไปที่ลำบากแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อชีวิตการทำงานอีกด้วย (Akat &

Karatas, 2020) ดังนั้นผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจึงเกิดความรู้สึกกลัวต่อความมั่นคงด้านอาชีพในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มิมีสัญญาจ้างระยะสั้น กระแสความยุ่งเหยิงดังกล่าวนี้อาจส่งผลให้องค์กรริเริ่มในการเตรียมความพร้อมแก่พนักงานด้วยการให้ความสำคัญและพัฒนาการปรับตัวในด้านการงานและการบริการเพื่อรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปท่ามกลางช่วงเวลาแห่งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Eyni, Ebadi & Hashemi, 2020) ซึ่งการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นเรื่องใหม่สำหรับทุกคน ที่เกิดขึ้นมาแล้วส่งผลกระทบในทางลบค่อนข้างมาก เพราะทำให้วิถีการใช้ชีวิตประจำวันและโดยเฉพาะชีวิตการทำงานทุกหน่วยงานต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งยังทำให้เกิดรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ หลายรูปแบบอีกด้วย ซึ่งทุกคนต้องเรียนรู้และมีการปรับตัวไปด้วยกัน

การปรับตัวในการทำงานจึงเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในช่วงเวลาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพราะเป็นทฤษฎีหนึ่งในจิตวิทยาอาชีพ (Vocational Psychology) ที่มุ่งสนใจกลไกการตอบสนองของแต่ละบุคคล กระบวนการปรับตัวของบุคคลต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน การตอบสนองต่อความสามารถที่องค์กรเรียกร้องจากความสามารถส่วนบุคคล ชุดความสามารถและความต้องการกลายเป็นสิ่งจำเพาะในระดับบุคคลที่มีความต้องการที่จะพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตให้องค์กรประสบผลสำเร็จก้าวผ่านช่วงระยะเวลาวิกฤตได้ โดยจากงานวิจัยของ Javillonar (2020) เรื่องความท้าทายของความพึงพอใจในงานและการปรับตัวในการทำงานที่มีผลกับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีการปรับตัวในการทำงานท่ามกลางความท้าทายนั้นมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานและความพึงพอใจในงาน นอกจากนี้ Osagie-Obazee and Alutu (2019) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในรูปแบบของการปรับตัวในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยเอโดะและเดลตา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวในการทำงานนั้นมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอโดะและเดลตาไม่แตกต่างกันทั้งในแง่เพศและอายุ ด้าน Huang and Yang (2011) ยังได้ทำวิจัยเรื่องอิทธิพลของความแตกต่างด้านสัญชาติและความเครียดจากงานต่อการปรับตัวในการทำงานของพยาบาลชาวต่างชาติ ผลการวิจัยพบว่าความเครียดจากการทำงานมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ผลการวิจัยยังบ่งชี้ว่าโปรแกรมการฝึกอบรมนั้นเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการปรับตัวในการทำงานของพยาบาลต่างชาติอีกด้วย

นอกจากกลุ่มอาชีพอาจารย์และพยาบาลที่กล่าวถึงจากงานวิจัยข้างต้น นักกายภาพบำบัดยังเป็นบุคลากรทางสุขภาพที่ต้องใกล้ชิดสัมผัสกับผู้ป่วยอย่างมากในระหว่างการบำบัด ทำให้นักกายภาพบำบัดเป็นอาชีพสำคัญที่ได้รับผลกระทบอย่างมากจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพราะมีความเสี่ยงอย่างยิ่งที่จะติดเชื้อ มีความเครียดจากการที่ต้องกักตัว หรืออาจถึงขั้นติดเชื้อไวรัสจนเสียชีวิตได้นำมาสู่ปัญหาความวิตกกังวล อาการซึมเศร้า นักกายภาพบำบัดจึงต้องเรียนรู้การปรับตัวในการทำงานปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน เนื่องมาจากข้อแนะนำการรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล เพื่อลดความเสี่ยงที่จะติดเชื้อและแพร่เชื้อสู่ผู้รับบริการ (Falvey, Krafft & Kornetti, 2020) จากงานวิจัยของ Chaudhari and Talreja (2022) พบว่า นักกายภาพบำบัดได้รับผลกระทบทางการเงินจากการลือคดว่าน จึงต้องปิดคลินิก

ชั่วคราว ส่งผลคลินิกหลายแห่งไม่สามารถจ่ายเงินให้กับนักกายภาพบำบัดได้ จึงส่งผลให้นักกายภาพบำบัดลาออก นอกจากนี้ผู้รับบริการจำนวนมากเกิดความกังวลจากการแพร่ระบาดจึงทำให้จำนวนผู้รับบริการลดน้อยลง ทั้งนี้แม้จะมีผู้มารับการรักษาแต่แนวทางการปฏิบัติงานไม่สามารถปฏิบัติได้เหมือนก่อนการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 เพื่อลดโอกาสในการแพร่ระบาด และถึงแม้จะมีการบริการให้คำปรึกษาทางไกลแต่ก็เผชิญปัญหาเกี่ยวกับการบริการ ตัวอย่างเช่น ปัญหาจากสัญญาณอินเทอร์เน็ต ปัญหาจากทักษะทางดิจิทัลที่ต่ำของผู้รับบริการหรือนักกายภาพบำบัด

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงาน คณะผู้วิจัยพบงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงานจำนวนมากในบริบทที่หลากหลาย โดยจากการศึกษาจะพบว่าการปรับตัวมีผลต่อการทำงาน มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานและมีผลต่อความเครียดในการทำงานอีกด้วย และเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม แต่ยังไม่พบงานวิจัยเรื่องดังกล่าวในบริบทของนักกายภาพบำบัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่ศึกษาในบริบทเขตเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครฯ ซึ่งเป็นแหล่งจัดการเรียนการสอน และมีสถานประกอบการให้บริการทางด้านกายภาพบำบัดที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ และในแง่มุมมองของการพัฒนาอาชีพซึ่งยังมีพฤติกรรมแตกต่างกันในกลุ่มช่วงวัยต่าง ๆ แต่มีงานที่ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงานตามกลุ่มช่วงวัยทำงานยังไม่มีมาก ประกอบกับลักษณะอาชีพของนักกายภาพ มีรูปแบบการปฏิบัติงานที่ต้องสัมผัสกับตัวบุคคลโดยตรงด้วยการทำกายภาพ ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนรูปแบบการทำงานหรือการรักษาด้วยการกายภาพด้วยวิธีอื่นได้ แต่ด้วยลักษณะของโรคและการแพร่ระบาดอาจจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางกายภาพและทางความรู้สึกของตัวนักกายภาพด้วย การปรับตัวจึงมีความสำคัญต่อนักกายภาพเนื่องจากว่าหากนักกายภาพมีความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถเรียนรู้การปรับตัวได้เหมาะสมกับลักษณะการทำงาน ก็จะส่งผลดีทั้งต่อตัวนักกายภาพและผู้มารับบริการไปด้วยเช่นกัน ซึ่งการปรับตัวต้องอาศัยทั้งข้อมูลที่ถูกต้อง ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นโอกาสในการวิจัยที่จะศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงานในบริบทของนักกายภาพบำบัด ในพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ เพื่อจะได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกในกลุ่มเสี่ยงกลุ่มนี้ที่มีพัฒนาอาชีพเริ่มทำงาน และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี ซึ่งคาดว่าจะเรียนรู้ปรับตัวในการทำงานได้ดี (Huang & Yang, 2011)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการปรับตัวของนักกายภาพบำบัดในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อทำความเข้าใจความหมายของการปรับตัวในการทำงาน กระบวนการการปรับตัวในการทำงาน เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในการทำงาน และผลที่เกิดขึ้นจากการปรับตัวในการทำงาน เพื่อประโยชน์ทางวิชาการในการนำผลการวิจัยไปศึกษาต่อยอดในบริบทอื่น ๆ หรือบริบทเดียวกันแต่ด้วยระเบียบวิธีอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงทดลอง เป็นต้น และสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการปรับตัวในการทำงานของนักกายภาพบำบัด หรือสายงานอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันในทางปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมายของการปรับตัวในการทำงานของนักรายภาพบำบัดที่เกิดขึ้นในช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ
2. เพื่อศึกษากระบวนการการปรับตัวในการทำงานของนักรายภาพบำบัดที่เกิดขึ้นในช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ
3. เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในการทำงานของนักรายภาพบำบัดที่เกิดขึ้นในช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ
4. เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการปรับตัวในการทำงานของนักรายภาพบำบัดที่เกิดขึ้นในช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการปรับตัวในการทำงานของนักรายภาพบำบัด หลังการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรัฐบาลออกมาตรการการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ ให้ประชาชนและผู้ประกอบการได้ใช้ชีวิตใกล้เคียงปกติ โดยเฉพาะการเดินทาง การใช้ชีวิตประจำวัน ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน 2565 โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) แบบปรากฏการณ์วิทยา (ชาย โพธิ์สิตา, 2562) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Creswell & Creswell, 2018) มีผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักรายภาพบำบัดที่มีอายุงาน แรกเริ่มถึง 5 ปี จำนวน 10 คน และนักรายภาพบำบัดที่มีอายุงาน 5 – 10 ปี จำนวน 10 คน รวม 20 คน กำหนดโควตาเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเขตบางกอกน้อย และพญาไท กรุงเทพมหานครฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

การออกแบบการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Creswell & Creswell, 2018) ซึ่งจะทำให้ทราบถึงการปรับตัวของนักรายภาพบำบัด เพื่อเข้าใจถึงความหมายของการปรับตัวในการทำงานของนักรายภาพบำบัด และศึกษากระบวนการการปรับตัวในการทำงานของนักรายภาพบำบัด ในส่วนปัจจัยสาเหตุและผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยคณะผู้วิจัยศึกษากับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ เพราะเป็นเมืองหลวงสำคัญของประเทศไทย มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และการทำงาน และยังเป็นจังหวัดที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในอันดับต้นของประเทศไทยอีกด้วย (กรมการแพทย์, 2565)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักกายภาพบำบัดที่ทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ จำนวน 20 คน โดยแบ่งตามกลุ่มอายุงานพัฒนาการทางอาชีพตามแนวคิดของ Super (1990) ดังนี้

1) ช่วงขั้นสำรวจ (Exploration) ซึ่งมีขั้นตอนย่อย Transitions อายุช่วง 18-21 ปี และ Trial-Little Commitment อายุช่วง 22-24 ปี จะอยู่ในช่วงที่กลุ่มเป้าหมายเริ่มทำงานถึง 5 ปี ศึกษาจำนวน 10 คน

2) ขั้นก่อร่างสร้างตัว (Establishment) ที่อยู่ในอายุช่วง 25-43 ปี ซึ่งกลุ่มเป้าหมายจะทำงานมาแล้วประมาณ 5 ถึง 10 ปี จำนวน 10 คน

ทั้งนี้การแบ่งอายุออกเป็นช่วง 5 ปี ยังเกี่ยวข้องกับเกณฑ์การตอบประกอบวิชาชีพโรคศิลปะที่กำหนดไว้ว่านักกายภาพบำบัดต้องต่อทุก 5 ปี (สภากายภาพบำบัด, 2562)

ดังนั้นผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลจำนวน 20 ท่าน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 อายุงานแรกเริ่มทำงานถึง 5 ปี จำนวน 10 คน และกลุ่มที่ 2 อายุงาน 5 ถึง 10 ปี จำนวน 10 คน ตามที่กล่าวมาข้างต้น โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น แบบการเลือกโควตา (Quota Sampling) ตามเขตที่มีนักกายภาพบำบัดให้บริการสูง หรือเป็นย่านชุมชนสำคัญของกรุงเทพมหานครฯ คือ เขตบางกอกน้อย จำนวน 10 คน และเขตพญาไท จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นเขตที่ตั้งของโรงพยาบาลในสังกัดของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นสถาบันที่ผลิตนักกายภาพบำบัดที่สำคัญของประเทศไทย จากนั้นจะกำหนดกลุ่มตามช่วงอายุงาน ไม่เกิน 5 ปี เขตพื้นที่ละ 5 คน รวมจำนวน 10 คน และ ไม่เกิน 10 ปี เขตพื้นที่ละ 5 คน รวม จำนวน 10 คน (Creswell & Creswell, 2018) โดยเริ่มจากนักกายภาพบำบัดที่คณะผู้วิจัยรู้จัก แล้วให้บุคคลนั้นแนะนำเพื่อนหรือคนรู้จักท่านอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ Snowball แต่จะระมัดระวังไม่ให้คำแนะนำเริ่มต้นมาจากนักกายภาพบำบัดเพียงกลุ่มหรือท่านเดียว และผู้ให้ข้อมูลต้องมีลักษณะร่วมกัน จำนวนผู้ให้ข้อมูลจะไม่สามารถกำหนดได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอิ่มตัวของข้อมูล (Saturation Data) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอ้างหลัก Focus Group Discussion ซึ่งให้ข้อมูลอยู่ประมาณ 4-12 คน (ชาย โพธิ์สิตา, 2562) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คนเพื่อให้ได้ความอิ่มตัวของข้อมูล

การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Subject selection and allocation) ประกอบด้วย

(1) เป็นนักกายภาพบำบัดผู้ขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางกายภาพบำบัดในกลุ่มอายุงานไม่เกิน 5 ปี และกลุ่มอายุงานไม่เกิน 10 ปี

(2) เป็นนักกายภาพบำบัดที่ปฏิบัติงานภายใน โรงพยาบาล หรือ สถานพยาบาล ทั้งในภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ขอบเขตที่กำหนดไว้

(3) มีเวลาเพียงพอที่จะให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย สามารถให้ข้อมูลในการติดต่อส่วนตัวได้ในกรณีที่ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

เกณฑ์การคัดผู้เข้าร่วมการวิจัยออก (Exclusion criteria)

(1) นักกายภาพบำบัดไม่สามารถเข้าร่วมในทุกกิจกรรมของงานวิจัยได้

เกณฑ์การถอนการเข้าร่วมการวิจัย (Withdrawal criteria)

(1) ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่สามารถให้ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ได้

(2) ผู้เข้าร่วมงานวิจัย รู้สึกไม่สบายใจ กังวลใจในการตอบแบบสอบถาม

(3) ผู้เข้าร่วมงานวิจัยไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่ผู้วิจัยกำหนด

เกณฑ์การยุติโครงการ (Termination Criteria)

(1) ผู้วิจัยยกเลิกโครงการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีแนวคำถามไว้ล่วงหน้า โดยเป็นการซักถามประเด็นหลักที่ผู้วิจัยกำหนดไว้จำนวนหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ และการติดตามซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจน

นอกจากนี้เครื่องมือสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ คณะผู้วิจัยจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในการทำงาน ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวในการทำงาน ผลทำงานจากการปรับตัวที่เกิดขึ้น และลักษณะงานของนักกายภาพบำบัด การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงานต่าง ๆ นั้นเพื่อจะเป็นแนวทางในการกำหนดแนวคำถามให้มีความครอบคลุม และการศึกษาลักษณะงานของนักกายภาพบำบัดเพื่อเข้าใจกับบริบทของงานของนักกายภาพบำบัด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสัมภาษณ์

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยต้องเตรียมความพร้อมเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง ซึ่งต้องมั่นใจว่าอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน รวมถึงสมุดจดบันทึก ปากกา อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น กล้อง หรือ โทรศัพท์มือถือที่สามารถบันทึกภาพ วิดีโอ และบันทึกเสียงได้ โดยจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล และสถานที่ทำงานก่อนการบันทึกภาพ หรือ บันทึกเสียง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาข้อคำถาม พิจารณาให้เห็นและนำแนวคำถามไปทดสอบกับนักกายภาพบำบัดจำนวน 2 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ทางกายภาพบำบัดระดับมหาวิทยาลัยในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการจำนวน 1 ท่าน และนักกายภาพบำบัด ซึ่งเป็นผู้ชำนาญที่ปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดมากกว่า 10 ปี จำนวน 1 ท่าน หลังจากนั้นจึงปรับแก้ก่อนเสนอคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการเก็บข้อมูลภาคสนามหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ได้จากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์ และทำการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนาด้วยเครื่องบันทึกภาพและเสียง ประกอบกับการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างร่วมด้วย โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ท่านละ 1 ชั่วโมง ไม่รวมถึงระยะการพูดคุยเพื่อสร้างความสนิทสนม ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามสถานการณ์ และคณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ในช่วงเดือนมกราคม ถึง เดือนสิงหาคม 2566

ในกระบวนการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยได้มีการประชุมเตรียมความพร้อมเพื่อให้การถามคำถาม เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเริ่มจากการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญก่อนแล้วจึงเริ่มถามคำถามตามแนวคำถามที่เตรียมไว้ โดยการซักถามจะซักถามประเด็นหลักที่ได้กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทาง และระหว่างการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยจะทำการสังเกตกิริยาท่าทางต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญไปด้วยเพื่อนำมาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ตามแนวทางแบบปรากฏการณ์วิทยา (ชาย โพธิ์สิตา, 2562; Creswell & Poth, 2018) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาจำแนกประเภทข้อมูล ซึ่งเป็นการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ หรือ ประเภทโดยใช้เกณฑ์คุณลักษณะที่ข้อมูลนั้นมีร่วมกันเป็นตัวจำแนก และโดยวิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งเป็นวิธีการสร้างข้อสรุปทั่วไปที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยใช้แหล่งข้อมูลเฉพาะจำนวนหนึ่งเป็นหลักเพื่อกล่าวอ้างความจริงทั่วไปขึ้นจากความจริงเฉพาะของข้อมูลดังกล่าว โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำและจัดเก็บข้อมูลโดยการถอดเทปและการเข้ารหัสข้อมูล coding ทำการวิเคราะห์โดยไม่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
2. การหาความคล้ายคลึงของข้อมูล เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อหาลักษณะที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันของข้อมูล

จริยธรรมในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ทำการขออนุมัติรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายมหาวิทยาลัยนเรศวร (NU-NREC) หมายเลขโครงการที่ : 0057/2565 ชื่อโครงการ “การปรับตัวในการทำงานของนักกายภาพบำบัด : Work Adjustments of Physiotherapists” ดังนั้นคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามข้อกำหนดทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อย่างครบถ้วน

ผลการวิจัย

สำหรับผลการศึกษาผู้วิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย และแยกออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

ความหมายของการปรับตัวในการทำงาน

ความหมายของการปรับตัวในการทำงาน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานบางอย่างให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมมากขึ้น กล่าวคือ ปรับความละเอียดรอบคอบมากขึ้นในการคัดกรองคนไข้ ชักประวัติตามอาการที่คนไข้เป็น มีการพัฒนาตนเอง อัปเดตความรู้ให้เท่าทันกับสถานการณ์โรค

กระบวนการปรับตัวในการทำงาน

กระบวนการของการปรับตัวในการทำงาน จากการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงานช่วงสถานการณ์โควิด-19 ชีวิตการทำงานของนักร่างกายภาพบำบัดมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะก่อนการปฏิบัติงาน นักร่างกายภาพบำบัดต้องมีการเฝ้าระวัง การคัดกรองคนไข้ก่อนเข้ารับบริการ เตรียมความพร้อมของมือ พื้นที่การใช้เตียงก็ต้องให้สะอาด เพิ่มมาตรการซึ่งใส่เครื่องป้องกัน ใส่หน้ากากอนามัย ถูมือ เพื่อให้คนไข้รู้สึกปลอดภัย มีการตรวจ ATK ทั้งนักร่างกายภาพบำบัดและคนไข้เพื่อให้รู้สึกถึงความปลอดภัยมากที่สุด

ระยะขณะปฏิบัติงาน นักร่างกายภาพบำบัดมีการดูแลคนไข้ ขณะรักษา อาจมีการล้างมือบ่อย ๆ ในระหว่างการทำงาน วิธีการรักษาเหมือนเดิมแต่มีแค่เว้นระยะห่าง ระวังเพิ่มขึ้น คุยหรืออธิบายน้อยลง

ระยะหลังการปฏิบัติงาน นักร่างกายภาพบำบัดทำความสะอาดอุปกรณ์และเตียงคนไข้ทุกครั้งหลังจบการรักษา เตียงคนไข้ ในส่วนของ ผ้าปู ปลอกหมอน ผ้าห่ม จะต้องทำการเปลี่ยนทุกเคส ทำความสะอาดเตียงโดยใช้เททอลและแอลกอฮอล์ และชุดกราวด์มีการอบยูวีฆ่าเชื้อทุกครั้งหลังจบเคส เพื่อให้เรามีความมั่นใจในการดูแลคนไข้

ปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้ปรับตัวในการทำงาน

ปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุน (ด้านองค์กร) องค์กรได้ส่งเสริมปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนนักร่างกายภาพบำบัดให้เกิดการปรับตัวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านความปลอดภัย องค์กรมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เข้มงวด เช่น การตรวจคัดกรองคนไข้ก่อนเข้ารับบริการ การให้นักร่างกายภาพบำบัดสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล การสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เช่น หน้ากากอนามัย ถูมือ เฟซชิลด์ ฯลฯ ด้านสวัสดิการ องค์กรมีสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับนักร่างกายภาพบำบัด เช่น เงินช่วยเหลือกรณีติดเชื้อโควิด-19 ประกันโควิด-19 ฯลฯ ด้านข้อมูลข่าวสาร องค์กรมีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แก่นักร่างกายภาพบำบัดอย่างสม่ำเสมอ

ปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุน (ด้านบุคคล) เงื่อนไขสนับสนุนด้านบุคคลที่นักกายภาพบำบัดต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ดังกล่าว ดังนี้ ด้านรายได้ นักกายภาพบำบัดหารายได้ทางอื่นเพิ่มเติม ฝึกทักษะใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงาน เช่น ทำงานพิเศษ ขายของออนไลน์ ลงทุน ด้านจิตใจ นักกายภาพบำบัดดูแลสุขภาพกายและจิตของตนเอง ด้วยการปรับทัศนคติ มองโลกในแง่บวก ยอมรับสถานการณ์ เข้าใจว่าทุกคนต้องเผชิญกับสถานการณ์นี้ และดูแลสุขภาพของตนเองด้วยการออกกำลังกาย พักผ่อนให้เพียงพอ ด้านการทำงาน ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัดสวมหน้ากากอนามัย ล้างมืออย่างสม่ำเสมอ เว้นระยะห่าง พัฒนาทักษะด้านการดูแลคนไข้ทางไกล เช่น วิดีโอคอล สนทนาทางออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน

ปัจจัยเงื่อนไขอุปสรรค (ด้านองค์กร) นักกายภาพบำบัดต้องเผชิญกับอุปสรรคจากองค์การมากมาย ทั้งในด้านการงานและด้านจิตใจ ในด้านการงาน นักกายภาพบำบัดต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโควิด-19 ที่มากเกินไปและไม่ชัดเจน ทำให้การทำงานมีความซับซ้อนและใช้เวลามากขึ้น ส่งผลให้นักกายภาพบำบัดรวมถึงคนไข้เกิดความเครียดและความกังวลใจ นอกจากนี้ นโยบายของคลินิกที่ไม่ครอบคลุมในการสนับสนุนนักกายภาพบำบัด เช่น ไม่มีมาตรการในการช่วยตั้งหรือประชาสัมพันธ์คนไข้ ทำให้นักกายภาพบำบัดต้องปรับตัวและหารายได้ทางอื่นเพิ่มเติม นอกจากนี้ นักกายภาพบำบัดยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการติดเชื้อโควิด-19 จากการทำงาน เช่น การคัดกรองคนไข้ การอยู่ในพื้นที่รวม เป็นต้น

ปัจจัยเงื่อนไขอุปสรรค (ด้านบุคคล) อุปสรรคด้านบุคคลที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบนักกายภาพบำบัดทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ในด้านร่างกาย นักกายภาพบำบัดต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการสัมผัสเชื้อโควิด-19 จากการทำงาน เช่น การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่อาจทำให้เกิดอาการแพ้หรือหายใจลำบาก นอกจากนี้ นักกายภาพบำบัดบางรายอาจต้องกักตัวที่บ้านเป็นเวลานาน ซึ่งอาจส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจได้ ด้านจิตใจ นักกายภาพบำบัดต้องเผชิญกับความเครียดและความกังวลใจมากมาย เช่น ความกังวลว่าตนเองหรือคนในครอบครัวจะติดเชื้อ ความกังวลว่าหากติดเชื้อจะหายเร็วหรือไม่ ความกังวลว่าหากรายได้ลดลงจะไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ เป็นต้น อุปสรรคที่นักกายภาพบำบัดกล่าวถึงเพิ่มเติม ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการตรวจ ATK ที่นักกายภาพบำบัดต้องออกเอง ภาวะหมดไฟในการทำงาน จากการทำงานหนักภายใต้ความเสี่ยงสูง รายได้ที่ลดลงเนื่องจากการลดลงของจำนวนคนไข้ ความกังวลใจเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองและครอบครัว

ผลลัพธ์ของการปรับตัวในการทำงาน

ผลลัพธ์ทางบวก (ด้านองค์กร) จากการปรับตัวในสถานการณ์โควิด ส่งผลด้านบวกต่อองค์กร คือ นอกจากนี้จากการปรับตัวของนักกายภาพบำบัดร่วมกับมาตรการการเฝ้าระวังโรคโควิด-19 ของสถานพยาบาล ยังช่วยให้ฝ่ายบริหารมีข้อมูลในการวางแผนจัดตารางนักกายภาพบำบัดกับคนไข้ได้ดีมากขึ้น วางแผนจัดอัตรานักกายภาพบำบัดให้เพียงพอกับคนไข้ในแต่ละช่วงเวลาได้ดีมากขึ้น ตลอดจนนักกายภาพบำบัดเองได้รวบรวมข้อมูลในการทำงานในส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อสถานพยาบาลเสนอฝ่ายบริหารอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการแก้ไขหรือปรับการทำงานให้เหมาะสมและรวดเร็วได้มากขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ในช่วงการปรับตัวทางนักกายภาพบำบัดได้

มีเวลาในการพัฒนาตนเองในการทบทวนความรู้ทางด้านกายภาพหรือได้รับการอบรมด้านกายภาพบำบัดมากขึ้น ทำให้มีศักยภาพในการทำงานมากขึ้น เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของหน่วยงาน และสามารถรักษาคนไข้ได้ดีจนคนไข้เกิดความประทับใจ แล้วบอกต่อ ส่งผลให้มีคนไข้เข้ามารับบริการที่สถานพยาบาลมากขึ้น นอกจากนี้มาตรการการเฝ้าระวังโควิด-19 ของทางสถานพยาบาลและการปรับตัวของนักกายภาพบำบัดเอง ทำให้เกิดการกระตุ้นให้บุคลากรทำงานแบบรักษามาตรฐานการให้บริการของคลินิกให้ดีขึ้น ซึ่งยังเป็นส่วนดีต่อการรักษาระดับจุดคุ้มทุนให้แก่สถานพยาบาลอีกด้วย

ผลลัพธ์ทางบวก (ด้านบุคคล) จากการปรับตัวของนักกายภาพบำบัดในการทำงานช่วงโควิด มีผลดีที่เกิดขึ้นต่อด้านนักกายภาพบำบัด คือ รู้สึกว่ามีความเครียดน้อยลง รู้สึกมีความสุขใจในการมาทำงานมากขึ้น เพราะมีความกลัวโรคโควิดหรือกังวลเกี่ยวกับโรคน้อยลง และมีความสุขในการได้กลับมาใช้ชีวิตแบบปกติ โดยจากการปรับตัวนี้ทำให้นักกายภาพบำบัดได้เรียนรู้และเข้าใจสถานการณ์ ไม่ตื่นตระหนกมาก ส่งผลให้สามารถจัดการชีวิตตนเองได้ดีมากขึ้น โดยมีการวางแผนจัดการชีวิตในด้านต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เช่น การวางแผนด้านเวลาในการใช้ชีวิต การวางแผนด้านการเงินและการหารายได้เสริมเพิ่มเติม การหาความรู้และพัฒนาตนเองทั้งในส่วนงานกายภาพและอื่น ๆ และการทำงานอดิเรกหรือทำในสิ่งที่ชอบเพื่อผ่อนคลายและเพื่อหาโอกาสในการสร้างรายได้ด้วย ทั้งยังพบว่าการลดการเข้าสังคมกับคนอื่น ๆ ทำให้ในแต่ละวันได้เจอและพบปะกับเพื่อนร่วมงานในสถานพยาบาลทำให้เกิดความสนิทกันมากขึ้น แต่ก็ยังมีการหาวิธีรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ กับคนรอบข้างไว้ด้วยเช่นกัน

ผลลัพธ์ทางลบ (ด้านองค์กร) จากการปรับตัวของนักกายภาพบำบัดในการทำงานช่วงโควิด มีผลด้านลบต่อองค์กร คือ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิดทำให้เกิดปัญหาด้านความไม่แน่นอนของรายได้ทั้งต่อสถานพยาบาล และในด้านคนไข้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการเข้ามารักษาในหลายปัจจัยมากขึ้น ทั้งความกังวลต่อโรค กังวลต่อสถานะการเงินของตนเอง ทำให้จำนวนครั้งในการเข้ามารักษาลดลง การรับเคสคนไข้ก็ทำได้น้อยลงด้วยข้อจำกัดของมาตรการ ซึ่งทำให้รายได้ของสถานพยาบาลลดลงด้วย โดยทางสถานพยาบาลเองก็ยังมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในส่วนที่ดูแลจัดการสถานพยาบาลและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักกายภาพบำบัด และกรณีที่นักกายภาพบำบัดติดโควิดไม่ได้มาทำงาน แต่ทางสถานพยาบาลก็ต้องจ่ายเงินให้แก่นักกายภาพบำบัด นอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์ของบุคลากรในสถานพยาบาลลดลง มีความห่างเหินมากขึ้น มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันน้อยลง ทั้งเหตุผลจากที่ความกังวลต่อโรคไม่เท่ากัน และมาตรการ ขั้นตอนการทำงานที่ไม่เหมือนเดิม และพบว่ามาตรการทำงานในช่วงโควิดทำให้ภาระงานของแม่บ้านเพิ่มขึ้นในการเตรียมผ้าปูเตียง

ผลลัพธ์ทางลบ (ด้านบุคคล) จากการปรับตัวของนักกายภาพบำบัดในการทำงานช่วงโควิด มีผลด้านลบต่อด้านนักกายภาพบำบัด คือ รู้สึกว่ามีความกังวลมากทั้งความกลัวที่จะติดเชื้อ และจะมีผลกระทบกับคนไข้หรือคนรอบข้าง กังวลต่อการต้องปรับตัวของตนเองในช่วงโควิดและหลังโควิด ยังพบว่านักกายภาพบำบัดมีความรู้ที่ไม่ดีกับตนเอง และมองว่าเรื่องสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิดที่เจอถือว่าเป็นเรื่องที่แย่ที่สุด และรู้สึกอึดอัดมากในช่วงที่ต้องกักตัว และพบว่านักกายภาพบำบัดมีรายได้ลดลงอย่างชัดเจนทำให้มีความเครียด โดยนอกจากรายได้ที่ลดลงแล้วนักกายภาพบำบัดรู้สึกว่าการสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานลดลง

ความสนุกและบรรยากาศการทำงานที่สนุกลดลง ด้วยข้อจำกัดของมาตรการที่สถานพยาบาลกำหนดที่จำกัดทั้งจำนวนคน จุดที่ทำงาน และเวลาในการทำงาน ทั้งนี้ยังพบว่าจากมาตรการด้านการจำกัดระยะเวลาในการทำงานทำให้นักกายภาพบำบัดทำงานไม่ได้สำเร็จตามเป้าหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการศึกษาความหมายพบว่า ความหมายของการปรับตัวในการทำงานในมุมมองของนักกายภาพบำบัด หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานบางอย่างให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมมากขึ้น กล่าวคือ ปรับความละเอียดรอบคอบมากขึ้นในการคัดกรองคนไข้ ชักประวัติตามอาการที่คนไข้เป็น มีการพัฒนาตนเอง อัปเดตความรู้ให้เท่าทันกับสถานการณ์โรค สอดคล้องกับนิยามของ สุกัญญาตา ฉียบแหลม (2553) ที่ให้ความหมายของการปรับตัวในการทำงานไว้ว่า ความสามารถในการเผชิญกับปัญหาหรือแก้ไขปัญหาด่าง ๆ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างสำเร็จ

อภิปรายผลการศึกษากระบวนการปรับตัวพบว่า กระบวนการในการปรับตัวได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการปฏิบัติงาน ระยะขณะปฏิบัติงาน และระยะหลังการปฏิบัติงาน โดยที่ ระยะก่อนการปฏิบัติงานมีการคัดกรองคนไข้เพื่อเฝ้าระวังอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล และตรวจหาเชื้อทั้งนักกายภาพบำบัดรวมถึงคนไข้เพื่อสร้างความรู้สึกลดภัยและมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการ ระยะขณะปฏิบัติงานนักกายภาพบำบัดมีการล้างมือด้วยแอลกอฮอล์สม่ำเสมอ เว้นระยะห่างกับคนไข้มากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์น้อยลง และระยะหลังปฏิบัติงานนักกายภาพบำบัดมีการทำความสะอาดสถานที่ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดทุกครั้งหลังทำการรักษาทั้งในส่วนเครื่องมือและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้อีกด้วย โดยการใช้เดทอลและแอลกอฮอล์ทำความสะอาดรวมถึงชุดปฏิบัติงานมีการฆ่าเชื้อด้วยการอบรังสียูวีเพื่อความมั่นใจของทุกคน สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของกระทรวงสาธารณสุข (2565) ที่ให้แนวปฏิบัติว่า ต้องมีการตรวจหาเชื้อโควิด-19 อย่างสม่ำเสมอ สวมอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ และทำความสะอาดสถานที่ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดเพื่อสุขอนามัยของทุกคน

อภิปรายผลการศึกษาปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้นักกายภาพบำบัดปรับตัวในการทำงาน แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุน และ ปัจจัยเงื่อนไขอุปสรรค โดยที่ทั้ง 2 ปัจจัยข้างต้นแบ่งที่มาจากด้านองค์กร และ ด้านตัวบุคคล โดยที่ปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุนด้านองค์กร คือ สถานพยาบาลได้มีการสนับสนุนให้มีแนวปฏิบัติที่คำนึงถึงความปลอดภัยของนักกายภาพบำบัดด้วยการให้กำหนดให้นักกายภาพบำบัดและคนไข้มีการตรวจหาเชื้ออย่างสม่ำเสมอ วางนโยบายข้อกำหนดการทำงานให้เป็นไปตามหลักที่กระทรวงสาธารณสุขแนะนำ สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล และสนับสนุนสวัสดิการต่าง ๆ แก่นักกายภาพบำบัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dawes and Lofquist (1984) ที่ว่าการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการขององค์กร โดยการพิจารณาจากองค์ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการทำงาน และบุคลิกภาพที่เหมาะสม ให้สอดคล้องความต้องการขององค์กร ปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุนด้านบุคคล โดยที่นักกายภาพบำบัดได้มีการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ

เพื่อเพิ่มโอกาสให้ตนเอง หารายได้เพิ่มด้วยช่องทางใหม่ ในส่วนของจิตใจมีการดูแลและสำรวจสุขภาพจิตของตัวเองด้วยการปรับทัศนคติในการมองโลกในแง่บวก และดูแลสุขภาพกายของตนด้วยการ ออกกำลังกาย พักผ่อนให้เพียงพอ ปฏิบัติตามแนวทางป้องกันโรคที่ได้รับการแนะนำอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dawes and Lofquist (1984) ที่ว่าการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการส่วนบุคคล โดยใช้ความสามารถของบุคคลที่จะทำงานอย่างมีความหวัง มีความใส่ใจในความสำเร็จของงานและมีโอกาสใช้ความเป็นตัวเองเข้าไปเสริมการทำงาน ซึ่งเมื่อบุคคลสามารถปรับตัวในการทำงานได้ ก็จะส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน

ปัจจัยเงื่อนไขอุปสรรคด้านองค์การนั้น คือ นักกายภาพบำบัดต้องรักษาคนไข้ตามแนวปฏิบัติที่มากเกินไปและไม่ชัดเจน การทำงานมีความซับซ้อนและใช้เวลามากขึ้นทำให้นักกายภาพบำบัดเกิดความเครียดและความกังวลใจ ทั้งนี้สถานพยาบาลยังขาดมาตรการในการประชาสัมพันธ์ความปลอดภัยไปยังคนไข้จึงทำให้นักกายภาพบำบัดรายได้น้อยลง และนักกายภาพบำบัดยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการติดเชื้อโควิด-19 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lamiani et al. (2022) ศึกษากระบวนการปรับตัวหลังการระบาดของไวรัสโควิด-19 ระลอกแรก พบว่า องค์การต้องมีการจัดตำแหน่งใหม่ด้วยการบูรณาการประสบการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดจากการลือคดวุ่นและการเปิดทำการใหม่ภายใต้มาตรการที่ปลอดภัย ลดความเสี่ยงความไม่ปลอดภัยความไม่แน่นอนในการให้บริการ การสูญเสียขององค์การ และการขาดการเชื่อมต่อกับคนอื่น

และปัจจัยเงื่อนไขอุปสรรคด้านบุคคลนั้น คือ อุปสรรคที่เกิดจากร่างกายเกิดจากการที่นักกายภาพบำบัดต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลจำนวนมากและเป็นเวลานานทำให้เกิดความยากลำบากทางด้านจิตใจนักกายภาพบำบัดต้องเผชิญกับความกังวลที่จะติดเชื้อโควิด-19 และการนำเชื้อแพร่ไปสู่คนในครอบครัว อันจะกระทบไปถึงรายได้ ความปลอดภัยของสุขภาพร่างกายทำให้มีความกังวลสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lamiani et al. (2022) ที่พบว่า ในระหว่างการแพร่ระบาดบุคคลจะรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย มีความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความเหงา ความไม่แน่นอนด้านการสูญเสีย

นำมาสู่ผลลัพธ์ของการปรับตัวในการทำงานของนักกายภาพบำบัด โดยแบ่งออกเป็น 2 ผลลัพธ์คือ ผลลัพธ์ทางบวก และผลลัพธ์ทางลบ โดยแต่ละผลลัพธ์แบ่งแยกย่อยออกเป็นด้านองค์การและด้านบุคคล ผลลัพธ์ทางบวกจากการปรับตัวในการทำงานด้านองค์การ คือ สถานพยาบาลสามารถบริหารจัดการภายในได้ดียิ่งขึ้น แก้ไขหรือปรับการทำงานให้เหมาะสมและรวดเร็วได้มากขึ้น นักกายภาพบำบัดในสถานพยาบาลได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการรักษาสูงขึ้น ส่งผลให้คนไข้ประทับใจและบอกต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mihalache and Mihalache (2022) ที่ว่าการสนับสนุนจากองค์การในช่วงของการแพร่ระบาดส่งผลให้พนักงานเกิดความผูกพันและนำมาซึ่งผลลัพธ์ทางบวกมากมาย รวมไปถึงการปรับตัวของคนในองค์การในทางบวก มีผลลัพธ์จากการทำงานที่ดีขึ้น

ผลลัพธ์ทางบวกด้านบุคคลที่เกิดขึ้นกับนักกายภาพบำบัด คือ นักกายภาพบำบัดมีความสุขมากขึ้น เพราะกังวลเกี่ยวกับโรคน้อยลง เข้าใจสถานการณ์มากขึ้นส่งผลให้สามารถจัดการชีวิตได้ดีขึ้น มีเวลาสำหรับการพัฒนาตนเอง ทำงานอดิเรกและพักผ่อนมากขึ้น รวมไปถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่นพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Li, Dou and Liu (2022) ที่ว่า การที่บุคคลมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์พร้อมรับ

ต่อการเปลี่ยนแปลงปรับตัวส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวก มีความกังวลน้อยลง พร้อมรับความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้น และนำมาสู่ผลลัพธ์ที่ดีจากการปรับตัวมากมาย

ทั้งนี้ผลลัพธ์ทางลบที่เกิดขึ้นต่อองค์กร คือ รายได้ที่ไม่แน่นอนของสถานพยาบาลที่เกิดขึ้นจากความกังวลของคนไข้ และค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของสถานพยาบาลสำหรับการจัดสรรอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลแก่นักกายภาพบำบัด รวมไปถึงปฏิสัมพันธ์ที่น้อยลงในสถานพยาบาลทำให้ความสัมพันธ์ในสถานพยาบาลมีระยะห่างมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kalogiannidis (2020) ที่ว่าในระหว่างการแพร่ระบาดของโควิด-19 องค์กรจำนวนมากต้องประสบปัญหาทางการเงินในแง่ของรายได้เนื่องจากต้องปรับตัวตามนโยบายของรัฐด้วยการลื้อคดาวิน และเผชิญกับค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นจากการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล และลดการพบปะกันของพนักงาน

ผลลัพธ์ทางลบส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นจากการปรับตัวในการทำงาน คือ ความกังวลที่จะติดเชื้อและกังวลต่อการแพร่สู่คนใกล้ชิด กังวลต่อการปรับตัวของตนทำให้เกิดความรู้สึกทางลบต่อตนเอง และการปรับตัวนี้ส่งผลให้เกิดความห่างเหินกับเพื่อนร่วมงานในสถานพยาบาลเนื่องจากต้องปฏิบัติตามมาตรการที่ถูกกำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boals & Bank (2020) ที่ว่า ในระหว่างการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้เกิดความเครียดและวิตกกังวลสูง เพราะต้องติดตามข่าวสารและปรับตัวกับการแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นอยู่ตลอด และรู้สึกทางลบต่อตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

องค์กรด้านกายภาพบำบัด หรือ หน่วยงานสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลหรือผลจากการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแผนรองรับการบริหารจัดการ รวมถึงการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแผนพัฒนาบุคลากร คำนึงถึงการสนับสนุนและอุปสรรคในการปรับตัวในการทำงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน และพัฒนาองค์กรในการเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

องค์กรด้านกายภาพบำบัด หรือ หน่วยงานสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง สามารถนำแผนการดำเนินงานไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงการสื่อสารถึงนโยบายแผนการรับมือต่อสถานการณ์ สุขภาพจิต สุขภาพกาย และรายได้ของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อรับมือและสนับสนุนการปรับตัวในการทำงาน เพื่อแก้ไข ป้องกันปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษากระบวนการของการปรับตัวในการทำงานของนักกายภาพบำบัด ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มของบุคลากรในสายงานอื่น ๆ ในขอบเขตของงานสาธารณสุข หรือ การศึกษาวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเชิงปริมาณในหัวข้อของการปรับตัวในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง/References

- กรมการแพทย์. (2565). แนวทางปฏิบัติการปรับรูปแบบบริการฟื้นฟูในสถานการณ์การระบาดของ covid-19. สืบค้นจาก https://covid19.dms.go.th/Content/Select_Landding_page?contentId=50.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2565). แนวทางเวชปฏิบัติ การวินิจฉัย ดูแลรักษา และป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข. สืบค้นจาก https://covid19.dms.go.th/Content/Select_Landding_page?contentId=181.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2562). ศาสตร์และศิลป์ การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์. สภากายภาพบำบัด. (2562). ข้อบังคับสภากายภาพบำบัด. สืบค้นจาก <http://164.115.42.51/PTCouncil/rule.php>
- สุกัญญาตา เฌียบแหลม. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและการปรับตัวในการทำงานของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. (สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- Akat, M., & Karatas, K. (2020). Psychological effects of COVID-19 pandemic on society and its reflections on education. *Turkish Studies*. 15(4), 1-13.
- Boals, A., & Banks, J. B. (2020). Stress and cognitive functioning during a pandemic: Thoughts from stress researchers. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*. 12(S1), S255–S257.
- Chaudhari, C., & Talreja, A. (2022). Emerging Challenges Faced by Private Clinic Physiotherapist in New Normal Times During the Covid-19 Pandemic in Pune City. *Indian Journal of Physiotherapy & Occupational Therapy*. 16(3). 103-108.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. 5th ed. Los Angeles: SAGE.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative Inquiry and Research Design Choosing Among Five Approaches*. 4th ed. Los Angeles: SAGE.
- Dawes, R. V., & Lofquist, L.H. (1984). *A Psychological Theory of Work Adjustment*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

- Eyni, S., Ebadi, M., & Hashemi, Z. (2020). Corona anxiety in nurses: The predictive role of perceived social support and sense of coherence. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 26(3), 320-331.
- Falvey, J. R., Krafft, C., Kornetti D. (2020). The Essential Role of Home- and Community-Based Physical Therapists During the COVID-19 Pandemic. *Physical therapy*. 100(7), 1058-1061.
- Huang, F. F., & Yang, H. H. (2011). The effects of nationality differences and work stressors on work adjustment for foreign nurse aides. *BMC health services research*. 11(1), 1-8.
- Javillonar, M. G. (2020). Job Satisfaction and Work Adjustment Challenges of Teachers along with their Work Performance. *CiiT International Journal of Programmable Device Circuits and Systems*. 12(1), 11-12.
- Kalogiannidis, S. (2020). Covid impact on small business. *International Journal of Social Science and Economics Invention*. 6(12), 387-391.
- Lamiani, G., Borghi, L., Bonazza, F., Rebecchi, D., Lazzari, D., & Vegni, E. (2022). *Adjustment Processes After the First Wave of the COVID-19 Pandemic: A Grounded Theory Study Based on Clinical Psychologists' Experience*. *Frontiers in Psychology*. 13(1), 1-8.
- Li, J. B., Dou, K., & Liu, Z. H. (2022). Profiles of positive changes in life outcomes over the COVID-19 pandemic in Chinese adolescents: the role of resilience and mental health consequence. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*. 16(1), 1-11.
- Mihalache, M., & Mihalache, O. R. (2022). How workplace support for the COVID-19 pandemic and personality traits affect changes in employees' affective commitment to the organization and job-related well-being. *Human resource management*. 61(3), 295-314.
- Osagie-Obazee, G. E., & Alutu, A. G. (2019). Staff Motivation as Correlate of Work Adjustment of Lecturers in Colleges of Education in Edo and Delta States. *Prestige Journal of Education*. 2(2), 56-65.
- Super, D. E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In D. Brown & L. Brooks, *Career choice and development: Applying contemporary theories to practice*. (pp. 197-261). Jossey-Bass.